

Table 62-1: Terminal special characters

Character	<i>c_cc</i> subscript	Description	Default setting	Relevant bit-mask flags	SUSv3
CR	(none)	Carriage return	^M	ICANON, IGNCR, ICRNL, OPOST, OCRNL, ONOCR	•
DISCARD	VDISCARD	Discard output	^O	(not implemented)	
EOF	VEOF	End-of-file	^D	ICANON	•
EOL	VEOL	End-of-line		ICANON	•
EOL2	VEOL2	Alternate end-of-line		ICANON, IEXTEN	
ERASE	VERASE	Erase character	^?	ICANON	•
INTR	VINTR	Interrupt (SIGINT)	^C	ISIG	•
KILL	VKILL	Erase line	^U	ICANON	•
LNEXT	VLNEXT	Literal next	^V	ICANON, IEXTEN	
NL	(none)	Newline	^J	ICANON, INLCR, ECHONL, OPOST, ONLCR, ONLRET	•
QUIT	VQUIT	Quit (SIGQUIT)	^\	ISIG	•
REPRINT	VREPRINT	Reprint input line	^R	ICANON, IEXTEN, ECHO	
START	VSTART	Start output	^Q	IXON, IXOFF	•
STOP	VSTOP	Stop output	^S	IXON, IXOFF	•
SUSP	VSUSP	Suspend (SIGTSTP)	^Z	ISIG	•
WERASE	VWERASE	Erase word	^W	ICANON, IEXTEN	

Noncanonical Mode

Some applications (e.g., *vi* and *less*) need to read characters from the terminal without the user supplying a line delimiter. Noncanonical mode is provided for this purpose. In noncanonical mode (ICANON unset), no special input processing is performed. In particular, input is no longer gathered into lines, but is instead available immediately.

Noncanonical mode: Terminal input is not gathered into lines. Programs such as *vi*, *more*, and *less* place the terminal in noncanonical mode so that they can read single characters without the user needing to press the *Enter* key.

Zadanie 1

Zadanie 1. W bieżącej wersji biblioteki «libcsapp» znajdują się pliki «termin: Przeczytaj [2, 62.1 i 62.2], a następnie zreferuj działanie procedury «tty_curpos» odcz terminala. Do czego służy kod sterujący «CPR» opisany w CSI sequences¹? Posiłek wytłumacz semantykę rozkazów «TCGETS» i «TCSETSW», wykorzystywanych odpowied i tcsetattr(3), oraz «TIOCCINQ» i «TIOCCSTI». Na podstawie termios(4) wy «ICANON», «CREAD» wpływają na działanie sterownika terminala.

- ...warning
- CRT – Cathode Ray Tube (tj. historycznie prymitywne wyświetlacze grafiki xD)
  - kody sterujące CSI – kody zarządzające kursorem (przesuwanie itd)
  - CPR – kod CSI który zwraca obecną pozycję kursora kodem ESC[n;mR, gdzie n to rząd, a m kolumna ...

Mamy dwie procedury do zarządzania atrybutami terminala:

```
int tcgetattr(int fd, struct termios * termios_p );
int tcsetattr(int fd, int optional_actions, const struct termios * termios_p );
```

- ...spoiler optional_actions:
- TSCANOW – zmiana jest wykonywana natychmiast
  - TSCADRAIN – zmiana wykonywana dopiero po wypisaniu poprzedzającego outputu
  - TSCAFLUSH – tak jak TSCADRAIN, ale wyrzucamy wszelki oczekujący do tej pory input ...

Komunikacja odbywa się poprzez structa termios:

```
struct termios {
    tcflag_t c_iflag; // Input flags
    tcflag_t c_oflag; // Output flags
    tcflag_t c_cflag; // Control flags
    tcflag_t c_lflag; // Local modes
    cc_t c_line;      // Line discipline (nonstandard)
    cc_t c_cc[NCCS];  // Terminal special characters
    speed_t c_ispeed; // Input speed (nonstandard; unused)
    speed_t c_ospeed; // Output speed (nonstandard; unused)
};
```

- ...spoiler
- ECHO – wypisuje wprowadzane znaki
  - ICANON – ustawia tryb kanoniczny
  - CREAD – uruchamia receiver, jeśli jest wyłączony to żaden znak nie zostanie wczytany ...

```

void tty_curpos(int fd, int *x, int *y) {
    struct termios ts, ots;

    // pobieramy i zapisujemy structa termios
    tcgetattr(fd, &ts);

    // kopia structa
    memcpy(&ots, &ts, sizeof(struct termios));

    // ustawiamy i zapisujemy flagi
    // (tryb niekanoniczny, bez echa i wyłączone czytanie z wejścia terminala)
    ts.c_lflag &= ~(ECHO | ICANON);
    ts.c_cflag &= ~CREAD;
    tcsetattr(fd, TCSADRAIN, &ts);

    // Sprawdzamy liczbę znaków w kolejce wejściowej
    int m = 0;
    /* TODO: Need to figure out some other way to do it on MacOS / FreeBSD. */
#ifdef LINUX
    ioctl(fd, TIOCIQ, &m); // pozyskuje liczbę bajtów w kolejce
#endif

    // czytamy wszystkie znaki z kolejki
    char discarded[m];
    m = Read(fd, discarded, m);

    // Wypisuje na wyjście pozycję kursora jako \033[row;colR
    Write(fd, CPR(), sizeof(CPR()));

    // Zapisuje w buf wcześniej wypisaną pozycję i kończy dopisując '\0'
    char buf[20];
    int n = Read(fd, buf, 19);
    buf[n] = '\0';

    // Przywraca tryb kanoniczny
    ts.c_lflag |= ICANON;
    tcsetattr(fd, TCSADRAIN, &ts);

    // symulując wejście terminala (TIOCSTI) podajemy kolejno wszystkie wczytane znaki
    for (int i = 0; i < m; i++)
        ioctl(fd, TIOCSTI, discarded + i);

    // przywracamy flagi sprzed wywołania funkcji
    tcsetattr(fd, TCSADRAIN, &ots);

    // odczytuje z bufora zapisaną tam wcześniej pozycję kursora do x, y
    sscanf(buf, "\033[%d;%dR", x, y);
}

```

Semantyka TCGETS, TCSETSW, TIOCIQ, TIOCSTI

Get and set terminal attributes

TCGETS   **struct termios *argp**

Equivalent to `tcgetattr(fd, argp)`.

Get the current serial port settings.

TCSETS   **const struct termios *argp**

Equivalent to `tcsetattr(fd, TCSANOW, argp)`.

Set the current serial port settings.

TCSETSW   **const struct termios *argp**

Equivalent to `tcsetattr(fd, TCSADRAIN, argp)`.

Allow the output buffer to drain, and set the current serial port settings.

Buffer count and flushing

FIONREAD   **int *argp**

Get the number of bytes in the input buffer.

TIOCIQ   **int *argp**

Same as **FIONREAD**.

Faking input

TIOCSTI   **const char *argp**

Insert the given byte in the input queue.

Zadanie 2

Zadanie 2. Na podstawie [1, 19.2] wyjaśnij działanie programu `script(1)`. Najpierw z powłoką «dash» przy pomocy polecenia «`script -T timing -c dash`». Wykonaj powłokę przy pomocy polecenia «`exit 42`», po czym odtwórz sesję przy pomocy polecenia «`script -t timing`». Następnie uruchom polecenie powyższe przy pomocy «`strace -o script.log`» i na podstawie zawartości pliku «`script.log`» pokaż jak «`script`» nawiązała do komunikacji z programami działającymi pod kontrolą powłoki «dash». Pokaż przepisywanie znaków zgodnie z flagami «ICRNL» i «ONLCR» opisanymi w `termios(4)`.

```

script -T timing -c dash
strace -f -e read,write -o script.log

```

...success flags strace

- `-f` – śledzi sygnały z procesów utworzonych forkiem
- `-e` – określa jakie sygnały należy śledzić (wymienione po przecinku)
- `-o` – nazwa pliku wyjściowego (output) ::

... warning

- `NL` – Special character on input and is recognized if the `ICANON` flag is set. It is the line delimiter `\n` ("new line" or "line feed").
- `CR` – Special character on input and is recognized if the `ICANON` flag is set; it is the `\r` ("carriage return"), as denoted in the C Standard (2). When `ICANON` and `ICRNL` are set and `IGNCR` is not set, this character is translated into a `NL`, and has the same effect as a `NL` character.
- `c_iflag` – mask of input modes (settings)
- `c_oflag` – mask of output modes (settings)
- `ICRNL` – `c_iflag` flag, enables mapping `CR` to `NL` on input
- `ONLCR` – `c_oflag` flag, maps `NL` to `CR`-`NL` (windows style?) ::

The `script(1)` program that is supplied with most UNIX systems makes a copy in a file of everything that is input and output during a terminal session. The program does this by placing itself between the terminal and a new invocation of our login shell. Figure 19.5 details the interactions involved in the `script` program. Here, we specifically show that the `script` program is normally run from a login shell, which then waits for `script` to terminate.

While `script` is running, everything output by the terminal line discipline above the PTY slave is copied to the script file (usually called `typescript`). Since our keystrokes are normally echoed by that line discipline module, the script file also contains our input. The script file won't contain any passwords that we enter, however, since passwords aren't echoed.

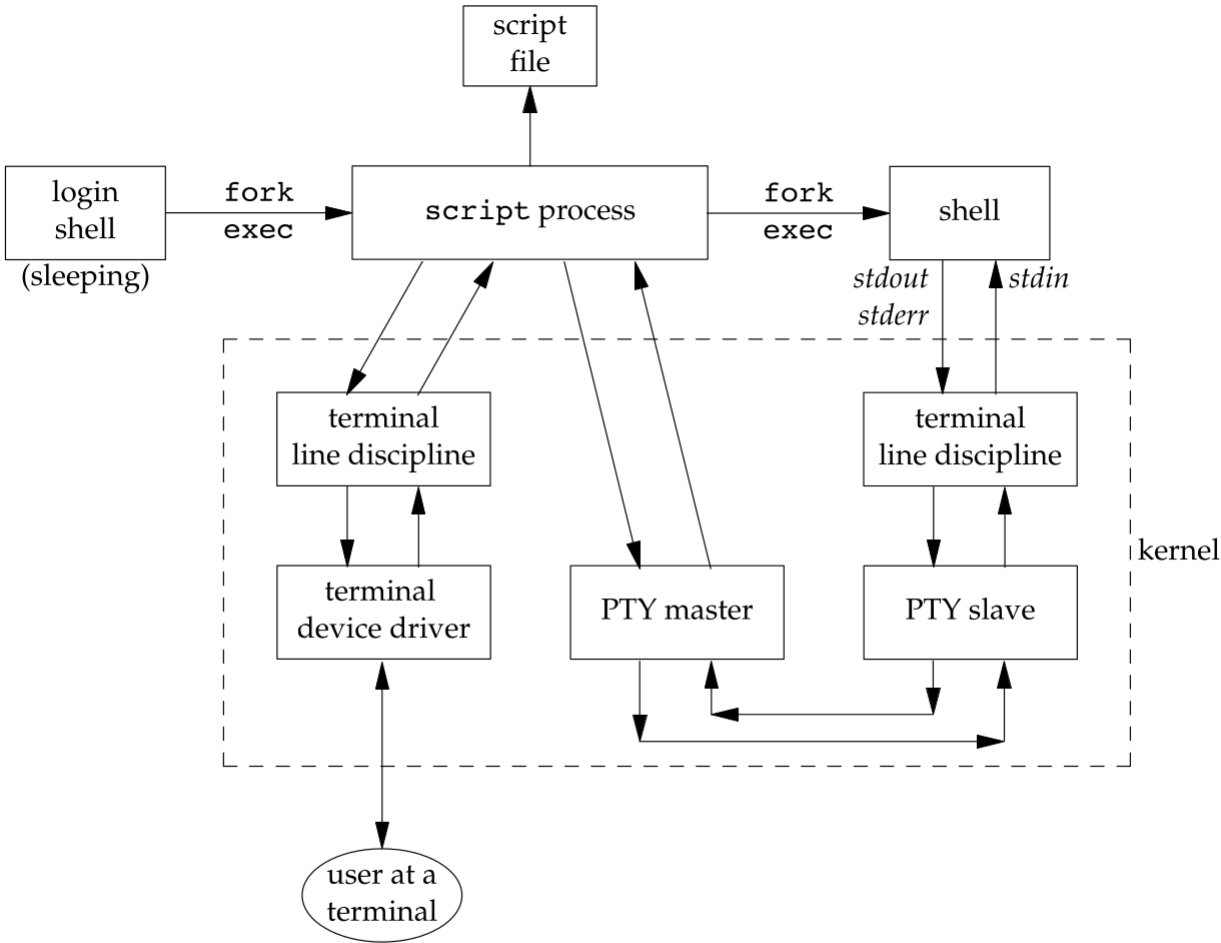

Figure 19.5 The script program

Jak script używa pseudoterminału do komunikacji z programami powłoki `dash`?

```
55285 write(2, "$ ", 2) = 2
55285 read(0, <unfinished ...>
55283 read(3, "$ ", 8192) = 2
55283 write(1, "$ ", 2) = 2
55283 read(0, "l", 8192) = 1
55283 write(3, "l", 1) = 1
55283 read(3, "l", 8192) = 1
55283 write(1, "l", 1) = 1
55283 read(0, "s", 8192) = 1
55283 write(3, "s", 1) = 1
55283 read(3, "s", 8192) = 1
55283 write(1, "s", 1) = 1
55283 read(0, "\r", 8192) = 1
55283 write(3, "\r", 1) = 1
```

Można sprawdzić, że "55285" to w tym wypadku `dash`, pisząc do scripta "\$ ", z kolei "55283" to script. Jak widać mamy włączony

tryb "echo", pisząc coś do terminala najpierw puszcza wczytany znak do mastera, a potem od mastera ściąga echo z dasha.

Sterownik terminala czyta znaki zgodnie z flagą `ICRNTL`

```
57983 read(0, <unfinished ...>
57981 read(3, "$ ", 8192)
57981 write(1, "$ ", 2)
57981 read(0, "l", 8192)
57981 write(3, "l", 1)
57981 read(3, "l", 8192)
57981 write(1, "l", 1)
57981 read(0, "s", 8192)
57981 write(3, "s", 1)
57981 read(3, "s", 8192)
57981 write(1, "s", 1)
57981 read(0, "\r", 8192)
57981 write(3, "\r", 1)
57983 <... read resumed>"ls\n", 8192)
```

Sterownik terminala pisze znaki zgodnie z flagą `ONLCR`

```
55344 write(1, "script.log timing typescript\n", 31) = 31
55283 read(3, "script.log timing typescript\r\n", 8192) = 32
55283 write(1, "script.log timing typescript\r\n", 32) = 32
```

Zadanie 3

Zadanie 3. Uruchom **potok** (ang. *pipeline*) «`ps -ef | grep sh | wc -l > c`» i sprawdź jego działanie. Następnie uruchom `strace -o pipeline.log -f dash` i sprawdź, jak powłoka realizuje funkcje łączenia procesów **rurami** i przekierowanie **standardowego wyjścia** do pliku. W szczególności wskaż które procesy będą wołały następujące wywołania systemowe: `openat(2)` z flagą «`O_CREAT`», `dup2(2)`, `pipe(2)`, `close(2)`, `clone(2)` (realizuje `fork(2)`) i `execve(2)`. Zwróć uwagę, kiedy powłoka tworzy rury i kiedy są zamykane ich poszczególne końce.

... warning `pipe` – creates a pipe, a unidirectional data channel that can be used for interprocess communication. The array `pipefd` is used to return two file descriptors referring to the ends of the pipe. `pipefd[0]` refers to the read end of the pipe. `pipefd[1]` refers to the write end of the pipe.

`dup2(oldfd, newfd)` – The `dup()` system call creates a copy of the file descriptor `oldfd`, using `newfd` for the new descriptor. After a successful return, the old and new file descriptors may be used interchangeably.

`openat(dirfd, pathname, flags)` – The `openat()` system call operates in exactly the same way as `open()`, except for the differences described here. If the `pathname` given in `pathname` is relative, then it is interpreted relative to the directory referred to by the file descriptor `dirfd` (rather than relative to the current working directory of the calling process, as is done by `open()` for a relative pathname). Flaga `O_CREAT` sprawia, że jeśli żądany plik nie istnieje to zostaje utworzony. ...

```
strace -e read,write,openat,dup2,pipe,close,clone,execve -o pipeline.log -f dash ps -ef | grep sh | wc -l > cnt
```

Jak widać, pierwszy wiersz to powstanie powłoki `dash`

```
<dash> execve("/usr/bin/dash", ["dash"], 0x7ffe92bed7b8 /* 51 vars */) = 0
```

`dash` tworzy rurę (4 -> 3) i forkuje w (przyszłego) `ps`

```
<dash> pipe([3, 4]) = 0
<dash> clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD,
```

`dash` tworzy rurę (4 -> 5) i forkuje w (przyszłego) `grep`


```
<dash> pipe([4, 5]) = 0
<dash> clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD <unfinished ...>
```

ps ustawia swoje standardowe wyjście na wejście do rury i robi `execve(ps)`

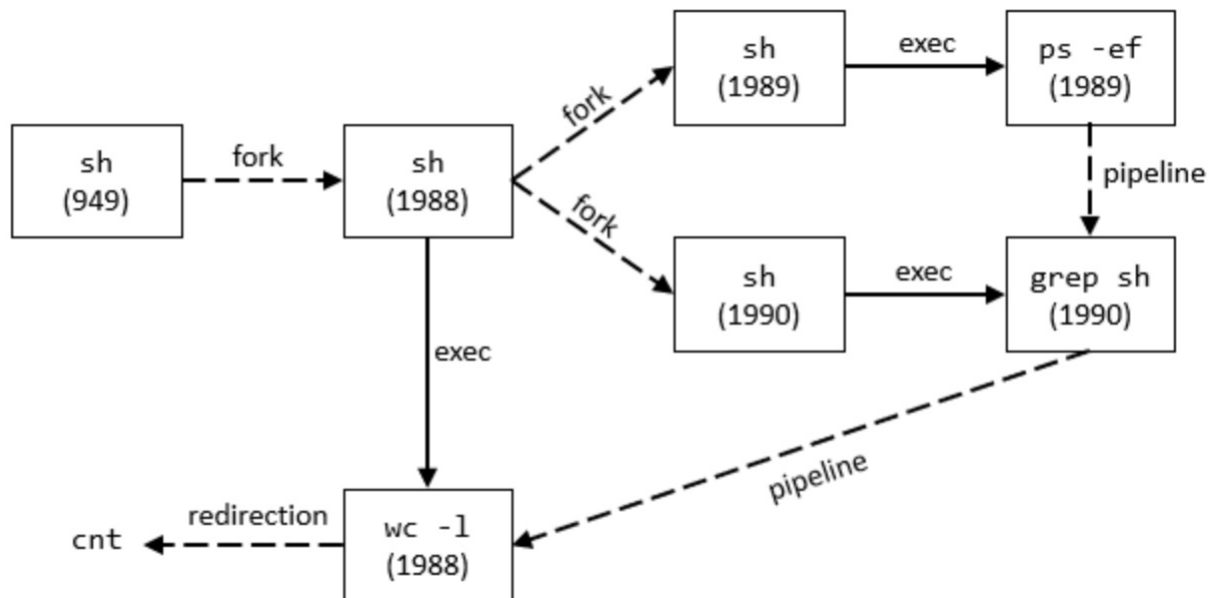
```
<ps> dup(4, 1)
<ps> execve("/usr/bin/ps", ["ps", "-ef"], 0x561c22796d00 /* 51 vars */ <unfinished ...>
```

dash forkuje w przyszłego wc

```
<dash> clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD <unfinished ...>
```

ItD xD

ogólnie najlepiej pamiętać, że rury są plikami z wejściem i wyjściem i narysować po kolei ten schemat:

Zadanie 4

Zadanie 4. Przyjrzyjmy się raz jeszcze plikowi «pipeline.log» z poprzedniego zadania. Jak procesy należące do potoku muszą zostać umieszczone w jednej grupie procesów? Jak tworzy nową grupę procesów i jak umieszcza tam procesy realizujące potok. Przemyślmy, dlaczego dla każdego podprocesu wywołanie `setpgid(2)` jest robione zarówno w procesie rodzicielskim, jak i w procesie potomnym? Kiedy powłoka ustala grupę pierwszoplanową przy pomocy `tcsetpgrp(3)`? Na jakiej podstawie powłoka wyznacza kod wyjścia potoku?

```
#include <unistd.h>
```

```
int setpgid(pid_t pid, pid_t pgid);
```

Returns 0 on success, or -1 on error

If *pid* is specified as 0, the calling process's process group ID is changed. If *pgid* is specified as 0, then the process group ID of the process specified by *pid* is made the same as its process ID. Thus, the following *setpgid()* calls are equivalent:

```
setpgid(0, 0);  
setpgid(getpid(), 0);  
setpgid(getpid(), getpid());
```

If the *pid* and *pgid* arguments specify the same process (i.e., *pgid* is 0 or matches the process ID of the process specified by *pid*), then a new process group is created, and the specified process is made the leader of the new group (i.e., the process group ID of the process is made the same as its process ID). If the two arguments specify different values (i.e., *pgid* is not 0 and doesn't match the process ID of the process specified by *pid*), then *setpgid()* is being used to move a process between process groups.

The typical callers of *setpgid()* (and *setsid()*, described in Section 34.3) are programs such as the shell and *login(1)*. In Section 37.2, we'll see that a program also calls *setsid()* as one of the steps on the way to becoming a daemon.

Several restrictions apply when calling *setpgid()*:

- The *pid* argument may specify only the calling process or one of its children. Violation of this rule results in the error ESRCH.
- When moving a process between groups, the calling process and the process specified by *pid* (which may be one and the same), as well as the target process group, must all be part of the same session. Violation of this rule results in the error EPERM.
- The *pid* argument may not specify a process that is a session leader. Violation of this rule results in the error EPERM.
- A process may not change the process group ID of one of its children after that child has performed an *exec()*. Violation of this rule results in the error EACCES. The rationale for this constraint is that it could confuse a program if its process group ID were changed after it had commenced.

Using *setpgid()* in a job-control shell

The restriction that a process may not change the process group ID of one of its children after that child has performed an *exec()* affects the programming of job-control shells, which have the following requirements:

::: warning

- *setpgid(pid, pgid)* – zmienia grupę procesowi *pid* na *pgid*. Jeśli *pid* = 0, to grupę zmienia proces wołający. Jeśli *pid* == *pgid* tworzona jest nowa grupa/
- *ioctl(fd, request, args)* – pozyskiwanie danych z urządzeń (tutaj terminal).
  - TCGETS – request o obecne ustawienia gniazd (?)
  - TIOCSGRP – ustaw grupę pierwszoplanową tego terminala (podaną w trzecim argumentcie) :::

```
strace -e read,write,clone,execve,setpgid,getpgid -o pipeline.log -f dash
```

```
ps -ef | grep sh | wc -l > cnt
```

Kiedy powłoka tworzy nową grupę procesów, jak umieszcza tam procesy i dlaczego setpgid wykonywane jest dwa razy?

```
79552 execve("/usr/bin/dash", ["dash"], 0x7ffe3348a958 /* 51 vars */) = 0
79552 read(3, "\177ELF\2\1\1\3\0\0\0\0\0\0\0\0\3\0>\0\1\0\0\0\260|\2\0\0\0\0\0"... , 832)
79552 setpgid(0, 79552) = 0
79552 write(2, "$ ", 2) = 2
79552 read(0, "ps -ef | grep sh | wc -l > cnt\n", 8192) = 31
79552 clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD, child_stack=0, 79560)
79552 setpgid(79560, 79560) = 0
79560 setpgid(0, 79560) = 0
79552 clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD, child_stack=0, 79561)
79552 setpgid(79561, 79560) = 0
79561 setpgid(0, 79560) = 0
79560 execve("/usr/bin/ps", ["ps", "-ef"], 0x55b188104d10 /* 51 vars */ <unfinished ...>)
79552 clone(child_stack=NULL, flags=CLONE_CHILD_CLEARTID|CLONE_CHILD_SETTID|SIGCHLD, child_stack=0, 79562)
79552 setpgid(79562, 79560) = 0
79562 setpgid(0, 79560) = 0
79560 <... execve resumed>
79561 execve("/usr/bin/grep", ["grep", "sh"], 0x55b188104d30 /* 51 vars */) = 0
```

Jak widać po każdym forku wywoływana jest procedura **setpgid**. Zarówno w rodzicu jak i w dziecku. Zgodnie z dokumentacją **setpgid** można wykonać z poziomu rodzica tylko, jeśli dziecko nie wywołało jeszcze **exec**. Z tego konieczne są dwa wywołania. Procesowi, który już wykonał **execve** nie da się zmienić grupy z poziomu rodzica, więc nie moglibyśmy tego robić tylko w procesie shella, bo dziecko mogłoby już wykonać **execve** (nie wiemy w jakiej kolejności się wykonają). Tak samo nie możemy tego zrobić tylko w dziecku, bo nie wiemy ile czasu minie zanim proces dziecka otrzyma czas procesora żeby to zrobić i w międzyczasie mógłby do grupy docelowej zostać wysłany sygnał.

Kiedy powłoka ustala grupę pierwszoplanową?

```
:::warning ioctl(fd, TIOCGPGRP, [pid] ustawia grupę pierwszoplanową na pid :::
```

```
strace -e read,write,clone,execve,setpgid,getpgid,ioctl -o pipeline.log -f dash
```

```
ps -ef | grep sh | wc -l > cnt
```

Po uruchomieniu:

```
80198 execve("/usr/bin/dash", ["dash"], 0x7ffe838bdd18 /* 51 vars */)
80198 read(3, "\177ELF\2\1\1\3\0\0\0\0\0\0\0\0\3\0>\0\1\0\0\0\260|\2\0\0\0\0\0"... , 832)
80198 ioctl(0, TCGETS, {B38400 opost isig icanon echo ...}) = 0
80198 ioctl(1, TCGETS, {B38400 opost isig icanon echo ...}) = 0
80198 ioctl(10, TIOCGPGRP, [80195]) = 0
80198 setpgid(0, 80198) = 0
80198 ioctl(10, TIOCSPGRP, [80198]) = 0
```

Po zakończeniu grupy pierwszoplanowej:

```
80198 ioctl(10, TIOCSPGRP, [80198]) = 0
80198 write(2, "$ ", 2) = 2
80198 read(0, "exit 42\n", 8192) = 8
80198 ioctl(10, TIOCSPGRP, [80195]) = 0
80198 setpgid(0, 80195) = 0
80198 +++ exited with 42 +++
```

Na jakiej podstawie powłoka wyznacza kod wyjścia potoku?

If the reserved word ! does not precede the pipeline, the exit status is the exit status of the last command specified in the pipeline. Otherwise, the exit status is the logical NOT of the exit status of the last command. That is, if the last command returns zero, the exit status is 1; if the last command returns greater than zero, the exit status is zero.

Zadanie 5

Zadanie 5. Czemu nie można czytać i modyfikować katalogów przy pomocy wywołań? Jakim wywołaniem systemowym można wczytać **rekord katalogu** (ang. *directory entry*) katalogu nie jest posortowana? Wyświetl **metadane** katalogu głównego «/» przy pomocy `stat` a następnie wyjaśnij z czego wynika podana liczba **dowiązań** (ang. *hard link*)?

info **Rekord katalogu** - struktura zawierająca informacje o plikach w katalogu. Para nazwy pliku i jego ID.

Metadane - informacje o pliku i jego zawartości (nie zawierają nazwy pliku, która jest częścią rekordu, dzięki takiemu rozwiązaniu plik może mieć wiele nazw). Para (Device, inode) unikalnie identyfikuje plik w systemie.

```
struct stat {
    dev_t    st_dev;        /* ID of device containing file */
    ino_t    st_ino;        /* Inode number */
    mode_t    st_mode;      /* File type and mode */
    nlink_t   st_nlink;     /* Number of hard links */
    uid_t    st_uid;       /* User ID of owner */
    gid_t    st_gid;       /* Group ID of owner */
    dev_t    st_rdev;      /* Device ID (if special file) */
    off_t     st_size;      /* Total size, in bytes */
    blksize_t st_blksize;   /* Block size for filesystem I/O */
    blkcnt_t  st_blocks;    /* Number of 512B blocks allocated */
}
```

Dowiązanie - jest to referencja wskazująca na istniejącą zawartość pliku lub katalogu umieszczona w tym samym systemie plików. Rozróżniamy dowiązania twarde i symboliczne. Dowiązania twarde to wskaźniki na i-węzły (licznik referencji!) plików różnej nazwy tego samego pliku w obrębie jednego systemu plików. Dowiązania symboliczne kodują ścieżkę do której należy przekierować algorytm rozwiązywania nazw. ...

Czemu wywołania `read(2)` i `write(2)` nie działają na katalogach?

Katalog nie jest plikiem z danymi (a `read(2)` i `write(2)` operują na plikach), ale z rekordami. `read(2)` i `write(2)` wymagają fileops którego katalogi nie mają. **Fileops** - struktura danych opisująca dla danego file descriptora w jaki sposób czytać wejście.

Jakim wywołaniem systemowym można wczytać rekord katalogu(ang.directory entry)?

Kiedyś używano się do tego `readdir(2)`, współcześnie zostało zastąpione przez `getdents(2)`.

Dlaczego zawartość katalogu nie jest posortowana?

Dla wydajności czasowej katalogi w domyśle nie są posortowane (ale np. ext4 są). Można to sprawdzić wykonując `ls -U`.

Wyświetl metadane katalogu głównego «/» przy pomocy polecenia «stat»

Polecenie: `stat /`.

Z czego wynika podana liczba dowiązań (ang. *hard link*)?

TODO

Zadanie 6. Intencją autora poniższego kodu było użycie plików jako blokad między pliku o podanej nazwie w systemie plików oznacza, że blokada została założona. Brak można założyć. Niestety w poniższym kodzie jest błąd **TOCTTOU²**, który opisać. Zlokalizuj w poniższym kodzie wyścig i napraw go! Opowiedz jakie zagrożenia niesie

```
1 #include "csapp.h"
2
3 bool f_lock(const char *path) {
4     if (access(path, F_OK) == 0)
5         return false;
6     (void)Open(path, O_CREAT|O_WRONLY, 0700);
7     return true;
8 }
9
10 void f_unlock(const char *path) {
11     Unlink(path);
12 }
```

Wskazówka: Przeczytaj komentarze do flagi «O_CREAT» w podręczniku do **open(2)**.

warning

- access(pathname, mode)** – `access()` checks whether the calling process can access the file pathname. If pathname is a symbolic link, it is dereferenced. The mode specifies the accessibility check(s) to be performed, and is either the value `F_OK`, or a mask consisting of the bitwise OR of one or more of `R_OK`, `W_OK`, and `X_OK`. **F_OK tests for the existence of the file**. `R_OK`, `W_OK`, and `X_OK` test whether the file exists and grants read, write, and execute permissions, respectively. On success (all requested permissions granted, or mode is `F_OK` and the file exists), zero is returned.
- unlink** – `unlink()` deletes a name from the filesystem. If that name was the last link to a file and no processes have the file open, the file is deleted and the space it was using is made available for reuse.
- O_EXCL** – ensure that this call creates the file: if this flag is specified in conjunction with `O_CREAT`, and pathname already exists, then `open()` fails with the error `EEXIST`. This procedure is atomic. ...

Co jest nie tak?

Wykonanie testu `access` i procedury `Open` nie odbywa się atomowo, tj. zewnętrzny proces może wślizgnąć się pomiędzy te dwie instrukcje i utworzyć plik, wtedy funkcja, wbrew naszym intencjom, zwróci `true`. Błąd ten uchodzi pod nazwą **TOCTTOU**(Time Of Check To Time Of Use) i jest spowodowany założeniem, że między sprawdzeniem stanu pliku, a wykonaniem na nim operacji nie nastąpiła żadna zmiana.

Naprawiony kod

```
#include "csapp.h"

bool f_lock(const char *path) {
    if (Open(path, O_CREAT|O_WRONLY|O_EXCL, 0700) < 0)
        return false;
    return true;
}

void f_unlock(const char *path) {
    Unlink(path);
}
```

Zadanie 7

Ściągnij ze strony przedmiotu archiwum «so21_lista_4.tar.gz», następnie rozpakuj i zapoznaj się z jego zawartością. **UWAGA!** Można modyfikować tylko te fragmenty programów, które zostały oznaczone w komentarzach.

Zadanie 7. Program «leaky» symuluje aplikację, która posiada dostęp do danych w pliku o nieustalonym numerze kryje się otwarty plik «mypasswd». W wyniku uruchamiania zewnętrznego programu «innocent» dostarczonego przez złośliwego użytkownika, który uzyskał dostęp do pliku, należy wpisać również numer deskryptora pliku i ścieżkę do pliku, tak jak

```
1 File descriptor 826 is '/home/cahir/lista_4/mypasswd' file!
2 cahir:...:0:0:Krystian Baclawski:/home/cahir:/bin/bash
```

Żeby odnaleźć nazwę pliku należy wykorzystać zawartość katalogu «/proc/self/fd/». Potrzebujesz odczytać plik docelowy odpowiedniego **dowiązania symbolicznego** przy pomocy `readlink(2)`. Następnie napraw program «leaky» – zakładamy, że nie może on zamknąć pliku. Wykorzystaj `fcntl(2)` do ustawienia odpowiedniej flagi deskryptora wymienionej w man. Zainstaluj pakiet «john» (**John The Ripper**³). Następnie złam hasło znajdujące się w pliku podatności pozostawionej przez programistę, który nie przeczytał uważnie podpowiedzi. **Wskazówka:** Procedura «dprintf» drukuje korzystając z deskryptora pliku, a nie struktury «FILE».

Zadanie 8

Zadanie 8. Uruchom program «mkholes», a następnie odczytaj **metadane** pliku «holes» przy pomocy polecenia `stat(1)`. Wszystkie pola struktury «stat» są opisane w `stat(2)`. Oblicz liczbę bloków na podstawie liczby używanych bloków «st_blocks» i rozmiaru pojedynczego bloku «st_blksize». Czym jest różnica między liczbą używanych bloków a liczbą faktycznie używanych bloków zgłaszanych przez «stat»? Wyjaśnij to zjawisko na podstawie [1, 3.6].